

Laatua lastensuojeluun

AMPPELI

Ammatillisten perhekotien liitto ry:n jäsenlehti No. 2/2003

- Liittokokouskuulumisia
- Pride-koulutusta perhekoti-toiminnan aloittaville
- Mikä ihmeen perhekoti?

Kotisivu osoitteessa: www.apkl.fi ● sisältää mm. vapaat hoitopaikat

AMPELI 2/2003 SISÄLTÖ

Pitäisikö sijoittajakunnat kilpailuttaa	2
Syysliittopäivät Rukalla Kuusamossa	3
Mikä ihmeen perhekoti?	6
Ammatillisen perhekoti-toiminnan perusparit	7
Ammatillista perhekotitoimintaa aloittaville Pride-koulutusta	9
Ajatuksia Pride-koulutuksesta	9
Reilu tusina työvuosia ja sitten palkanmaksu	10
Johan oli suukokous	11
Perhekotiin sijoitettujen lasten terapioiden kustannuksista	12
Sählyturnaus ratkennut	13
Internetsivut toimivat ja palvelevat Uusia perhekoteja Vuoden 2004 merkkipäiviä Lakineuvontaa jäsenille	14
Jäsenperhekodit 12/2003	15

AMPELI

Ammatillisten perhekotien liitto ry:n jäsenjulkaisu.
Ilmestyy tarvittaessa.
Painosmäärä: 1000 kpl
Jakelu: Ammatilliset perhekodit, lastensuojelualan yhteistyötahot

Päätoimittaja: Matti Kosonen
Puh. ((03)3763 377
matti.kosonen@apkl.fi
Taitto: Kirjava Omena
Paino: Ecapaino, Lahti

Toimihenkilöiden uudet sähköposti-
osoitteet: etunimi.sukunimi@apkl.fi

PITÄISIKÖ SIOITTAJAKUNNAT KILPAILUTTAA

Viime aikoina on useissa kahvipöytäkeskusteluissa noussut perhekoti palveluiden kilpailuttaminen pääpuheenaiheeksi. Eikä ihme sillä asia on outo ja uusi ja se herättää lähes jokaisessa keskustelijassa nipun kysymyksiä.

Oulu on näyttänyt muille kunnille esimerkkiä ja on kilpailuttanut hoitopaikkansa niin laitokset kuin perhekoditkin. Hyvä näin sillä kilpailu kyllä karsii alalta heikotasoiset yrittäjät, joilta puuttuvat monet alalla hyvin tärkeinä pidettävät ominaisuudet.

Oulun tapauksessa oli kilpailun laadullinen osuus vain 20 % ja peräti 80 % tehtävään ostopalvelusopimukseen vaikuttaa hoitovuorokauden hinta. Tässä on kuitenkin suuri vaara että hinta tulee ensisijaisesti menemään lapsen edun edelle ts. lapsi ei saa hänelle sopivinta hoitopaikkaa vaan sellaisen mihin kunnalla sattuu olemaan voimassa oleva sopimus. Mielestäni lapsen tarpeet tulisivat ohjata sijoitusta eikä palvelun hinta. Perhekotiyrittäjän tehdessä määräaikaisen sopimuksen kunnan kanssa se sitoutuu ottamaan vastaan ko. kunnan tarjoamia lapsia, joiden hoitoisuus on hyvin erilainen. Tällainen toiminta vaarantaa profiloitumisen tietyntyyppisiin lapsiin.

Oulun kilpailutus normittaa kuitenkin hoitopaikoille peruslaatuksen mikä edesauttaa laadun paranemista. Miksi pitää asettaa perhekodit isojen laitosten ja moniysikköisten organisaatioiden rinnalle kilpailutustilanteessa. Esim. oma koulu on hyvin tarpeellinen isolle laitokselle, joissa hoidetaan vaikeita nuoria kun taas perhekodit pyrkivät integroidaan lapset yhteiskuntaan ja käyttämään julkisia palveluja.

Miten kilpailutus ottaa huomioon järjestöt, jotka saavat yhteiskunnan tukirahaa esim. laadun kehittämiseen ja investointeihin? Ammatilliset perhekodit eivät sitä saa; kaikki tehdään omin varoin. Tämä jos mikä vääristää kilpailua!

Miten ovat kuntien omat yksiköt mukana kilpailutuksessa? Miten sitova sopimus on, raukeako se jos kunta sijoittaa lapsen sopimuksen ulkopuolisiin yksiköihin? Entä jos perhekotiin sijoitetaan lapsi toisesta kunnasta vaikka sopimuskumppanillakin olisi ollut tarjolla sijoitettava lapsi? Perhekodilla täytyy pysyä mahdollisuus kieltäytyä sijoituksesta hoidollisin ja kasvatuksellisin perustein.

Lastensuojelupaikkojen monipuolisuus on rikkaus lastensuojelun kentällä. Täytyy muistaa se tosiasia että lasta ei enää sijoiteta hänelle sopivampaan hoitopaikkaan vaan sijoituspaikka määräytyy suppean aiesopimus-politiikan mukaan. Lapsen sijoittaminen hänelle sopivimpaan hoitopaikkaan on kaiken tärkein. **Lapsiahan on sijoitettu kautta aikain hänelle liian rankkoihin paikkoihin tai päinvastoin.** Lapsen sijaishuoltopaikan vaihto aina on turha ja traumaattinen kokemus.

Asiahan voidaan kääntää toisinpäin, palvelun tuottajat kilpailuttavat kunnat jotka he hyväksyvät sijoittajiksi. Mitä heiltä vaaditaan?? Sosiaalityöntekijöiden vaihtuvuus saa olla esim. x-prosenttia viidessä vuodessa. Sosiaalityöntekijällä tulee olla vähintään y-vuoden kokemus lastensuojelusta voidakseen toimia yksin. Kunnat veloitetaan noudattamaan kuntaliiton tekemiä lapsikohtaisia että aiesopimuksia. Tässä muutamia kannanottoja aluksi mietittäväksi. Luulen kaiken kääntävän lastensuojelun ja sijoitettujen lasten eduksi kunhan saadaan nämä lasten taudit parannettua.

Hyvää Joulua

Pertsu

SYYSLIITTOPÄIVÄT RUKALLA KUUSAMOSSA

**APKL:n syysliittopäiviä vietettiin runsaalla joukolla Rukalla. Järjestäjillä oli haastava lähtökoh-
ta saada perhekotivanhemmat
lähtemään pohjoiseen ja irtaan-
tumaan arjesta useammaksi
päiväksi.**

Valitsimme koulutuspäivien teemaksi itsensä hoitamisen henkisesti ja fyysisesti. Ohjelma pyrittiin rakentamaan väljäksi ja elämyksiä antavaksi. Rukan jylhät, luonnonkauniit maisemat, loivatkin upeat puitteet rauhoittua kuuntelemaan luontoa, ystäviä ja itseään.

Syysliittokokouksen tunnelmia ja päätöksiä

Liiton syyskokous sujui puheenjohtaja Pertti Ollilan johtamana rakentavassa yhteishengessä. Suuret linjavedot eivät kuuluneet asialistalle mutta puheenjohtaja herätteli keskustelua liiton kriteereistä. Jatketaanko nykyiseen malliin olemassa olevien kriteereiden pohjalta vai aukais-
taanko ovia muille perhekodeille ja lai-
toksille väljentämällä kriteereitä? Kritee-
reitä tullaan varmasti tarkastelemaan,
mutta yleinen henki on kuitenkin nyky-
linjan jatkamisen kannalla.

Puheenjohtajan ja sihteerin johtamana liitto käy kaikkien läänien lastensuojelu-
tarkastajien luona keskustelemassa ajan-
kohtaisista asioista ja kuulostelemassa
heidän näkemyksiään liiton ja sen perhe-
kotien asemasta lastensuojelukentässä.
Samalla kartoitetaan läänintarkastajien
toimintalinjoja suhteessa perhekoteihin.
Tästä kuulemme varmaan kevään liitto-
kokouksessa ja seuraavassa Ampelissa.

Kokouksessa todettiin liiton talouden
olevan hyvässä kunnossa. Ylijäämää vuo-
den lopussa varmaan on, mutta kokous
päätti kuitenkin hallituksen esityksen
mukaisesti pitää jäsenmaksun ennallaan.

Hallitus sai kokouksessa toimeksian-
non koskien koululain 4§, joka koskee
sijoittavan kunnan valvollisuutta taata
lapselle kaikki palvelut. Hallitus muotoilee
lausunnon opetusministeriölle, jossa ote-
taan kantaa epäselvään tilanteeseen ope-
tuspalveluissa kuka maksaa sijoitettun
lapsen koulunkäynnistä aiheutuvat erityis-
kulut.

Liiton puheenjohtajana jatkaa Pertti
Ollila ja sihteerinä Paavo Koivisto. Muut
hallituksen jäsenet vuonna 2004 ovat Oili

Syyskokousväki keskittyi ensimmäisenä
päivänä käsittelemään liiton asioita ja
kuuntelemaan luentoja.

Koramo, Kimmo Maanselkä, Riitta Riek-
ki, Antti Syrjänen Petri Turula ja Matti
Kosonen ja varalle Tiina Hansen, Risto
Kuoppa ja Tuija Suikkanen-Malin.

Liiton puheenjohtaja Pertti Ollila toimi
myös kokouksen puheenjohtajana ja
häntä avusti sihteerinä Paavo Koivisto.

Antti Liikkasen luento: "Pohjaan saa palaa, muttei loppuun"

Keskiviikkona kokousväki sai nauttia, Lapin keskussairaalan yleissairaalapsykiaatrian ylilääkäri, Antti Liikkasen jaksamista, masennusta ja pohjaanpalamista käsittelevästä luennosta. Antti Liikkasella on laaja perehtyneisyys aiheeseen jo useiden vuosikymmenten ajalta. Liikkasen esitys sisälsi vankkaa asiantietoa kansantajuisessa muodossa. Välillä luennoitsija kevensi vakavaa aihetta omakohtaisilla kokemuksilla, todellisesta elämästä olevilla esimerkeillä ja huumorilla.

Liikkasen mukaan, pitkittyneen stressin seurauksena ihmisen mieli voi palaa loppuun. Pohjaanpalaneen ihmisen aivoissa on havaittavissa merkittävää solukatoa, hänellä on kirjaimellisesti "reikiä päässä".

Kuulijoita lohdutettiin tiedolla, että uusimpien neurologisten tutkimustulosten mukaan, stressistä vaurioituneet aivojen alueet kykenevät uusiutumaan. Paraneminen on tosin hyvin hidas, puolesta vuodesta viiteen vuoteen vievä prosessi. Liikkasen korostaa, että työpaikalle sairauslomalta palaavaa työtoveria tulisi kohdella ymmärtäväisesti, eikä häntä saisi syyllistää sairaudestaan.

Liikkasen muistutti, myös omasta fyysisestä terveydentilasta ja kunnosta huolehtimisesta. Erilaiset sairaudet tulee hoitaa kuntoon riittävän ajoissa, sillä "terve mieli viihtyy terveessä ruumiissa".

Kuva vasemmalla. Ylilääkäri Antti Liikkasen käsitteli luennossaan jaksamista, masennusta ja pohjaan palamista erittäin havainnollisesti ja mukaansa tempaavasti.

Kuva yllä: Pohjoisen laatupiirin jäsenet Petri Turula ja Oili Koramo toivottivat kokousvieraat tervetulleeksi Kuusamoon.

Kynnys pyytää apua ja tukea muilta ihmisiltä ei saisi olla korkea. Liikkanen toteaa, että nykymaailmassa on mahdollonta estää ihmisiä masentumasta, siksi on tärkeää jakaa tietoa mielen sairauksista ja vaikuttaa tätä kautta yhteiskunnan asenteisiin. Antti Liikkasen kotisivut löytyvät internetosoitteesta:
<http://personal.fimnet.fi/private/antti.liikkanen/>

Tutustumiskohteena Oulankajoen jylhät maisemat ja Kiutakönkään putoukset.

Elämyksiä ja kokemuksia

Ravintola Vanhassa Karhussa nautimme keskiviikko iltana tunnelmallisen ala carte -aterian kynttilöiden loisteessa. Palan painikkeeksi kuuntelimme kuusamolaista taidetta harrastajannäyttelijöiden voimin. Illan virallisen osuuden jälkeen osa innokkaista tanssikärpäs puraisemista kokousvieraista kävi vielä pyörähtelemässä Ruka hotellin tanssiparketilla.

Torstaina teimme patikkaretken luonnonkauniille Kiutakönkään putoukselle. Aurinko lämmitti ja retkeläisten parissa tuntui vallitsevan kiireettömyys ja rauhaista mieli. Patikkaretkellä meillä oli mukana Ebba Ahonen, Kuusamon pitkäaikainen kättilö ja terveydenhoitaja. Hän on tehnyt pitkän työuran hoitaessaan kuusamolaisia

Kättilö Ebba Ahonen tarinoi nuotiotulilla kokemuksistaan Kuusamon kairoilla.

keskustasta aina sivukylille saakka. Työpäivät tahtoivat venyä Ahosella pitkiksi, eikä aina ehtinyt levätä tarpeeksi. Kuusamolainen luonto on ollut hänelle voimia antava lähde. Ebba kertoi meille, kuinka mm. Kiutakönkään äärellä mieli on saanut puhdistua ja voimat palautua. Mekin hengähdimme ja latauduimme Ahosen tarinoita ja putouksen kohinaa kuunnellessa. Kuulimme myös Eban kirjoittaman, mieliä herkistävän runon Oulankajoesta. Oman elämäksensä patikkaretkemme toi myös tutustuminen pohjoisen ruokakulttuurin antiimiin. Tarjolla oli mm. Kitkajoen muikkuja, poroa ja nokipannukahvia, hillojen ja leipäjuuston kera.

Illalla annoimme savusaunan leppoisten löylyjen pehmentää lihakset. Kävipä rohkeimmat myös uimassa, varsin viileässä vedessä. Elämyksistä täyteen päivän päätti Rukan Salongin herkullinen, runsas Buffet-illallinen.

Perjantaina olikin jo edessä kotimatka. Toivottavasti muistamme myös arkisen työaherruksemme keskellä pysähtyä, antaa aikaa itsellemme, ja palata mielikuvissamme Kuusamon vaaramaisemaan.

Kiitokset osallistujille ja rauhallista Joulua pohjoisen laatupiiri

Oulankajoen ja Kuitakönkään (kuva vieressä) maisemat auttoivat syyskokousväkeämme rentoutumaan ja lataamaan akkuja tulevaa talvea varten. Nuotiotulilla nautittiin nokipannukahvia, paistettiin makkaraa sekä vaihdettiin vilkkaasti kokemuksia ja kuulumisia muiden perhekotivanhempien kanssa.

MIKÄ IHMEEN PERHEKOTI?

Olen tavallinen hallintotyöläinen, eikä minulla ole perhekotityöstä käytännön kokemusta. Ajatukseni kumpuavat hallinnon näkökulmasta.

Perhekotia ei ole virallisesti missään määritelty. Siitä ei ole mitään mainintaa lainsäädännössä. Mutta siitä huolimatta perhekoteja alkoi syntyä harvakseltaan 1990-luvulla. Varsinainen perhekotien perustamisboomi tapahtui vuoden 1997 jälkeen ja jatkuu edelleen.

Osassa Suomea perhekotitoiminta oli luvanvaraista lastensuojelulain perusteella jo ennen vuonna 1997 voimaan tullutta lakia yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta, osassa ei.

Etelä-Suomen läänissä perhekodilla tarkoitetaan lastensuojeluyksikköä, joka on ikään kuin sijaisperheen ja lastenkodin välimuoto - molempia eikä oikein kumpaakaan. Lääninhallitus soveltaa lupamennettelyssä sekä perhehoito- että laitoshoidosäädöksiä.

Perhekodissa asuu pariskunta ja perhekoti on tämän pariskunnan koti. Tähän kotiin voidaan sijoittaa enintään seitsemän lasta perheen omat alaikäiset lapset mukaan luettuina. Siellä voi olla myös palkattua henkilökuntaa tarpeen mukaan. Perhekodille nimetään vastuuhenkilö, jolla on oltava vähintään opistotason koulutus sekä hyvä lastensuojelutyön kokemus. Vastuuhenkilö vastaa perhekodin toiminnasta virallisesti.

Suomessa on runsaasti tutkimuksia ja seurantatietoa siitä, että huolella valmisteltu sijoitus takaa lapsen hoidon tuloksellisuuden ja onnistumisen. Sosiaaliviranomaiset vastaavat siitä. Käytännössä perhekotien vanhempien pitäisi huolehtia osaltaan siitä, että suostuvat vain hyvin valmisteltuihin sijoituksiin. Sijoituksesta päätettäessä tulisi myös päättää sijoittajan ja perhekodin välisestä työnjaosta lapsen asioiden hoitamisessa.

Perhekoti toimintamuotona on varsin haavoittuva. Sen vanhempien varassa ovat perheen omien lasten lisäksi sijoitetut lapset sekä enemmän tai vähemmän myös heidän biologiset vanhempansa ja omaisensa kaikkine ongelmineen. Koulutus,

työkokemus, säännölliset lomat, työnohjaus ja toimivat yhteistyöverkostot kantavat, mutta eivät nekään loputtomiin. Olen kuunnellut perhekotivanhempia ja yrittänyt löytää heidän työtään kannattavien voimavarojen salaisuutta. Joillakin se on tietoinen elämäntapa tai ideologia, joillakin jotain muuta. Asian teidostaminen, etsiminen ja löytäminen tuovat varavoimaa niin oman perheen tai perhekodin tilanteisiin, jotka koetaan ylivoimaisina.

PERHEKOTITYÖHÖN SISÄLTYY PARADOKSEJA

● Perhekodin perheellä on oma sisäinen kulttuurinsa, yksityisyytensä, sekä omaehtoisuutensa, kuten suomalaisille perhe on ominaista. Samanaikaisesti perhekoti kokonaisuutena perheenä sekä yksilöllisinä perheenjäseninä ovat yhteiskunnan palveluksessa ja arvioitavina.

● Perhekodin biologiset lapset kasvavat erityisessä jaettujen vanhempien ja jaetun kodin miljöössä. Minkälaisia jälkiä se heihin jättää?

● Sijoitetut lapset ovat ammatillisessa ja tavoitteellisessa hoidossa yksilöllisen huoltosuunnitelmansa mukaisesti. Perhekotivanhemmat ovat ammattikasvattajia. Samalla perhekoti on sijoitettujen lasten toinen koti. Heillä on oikeus arkipäivän rakkauteen, välittömiin ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja pysyvään turvallisuuteen - normaaliin kotielämään.

● Perhekotihoito voidaan keskeyttää monista syistä. Sijoitetulla lapsella on kuitenkin oikeus varmuuteen pysyvästä elämänmuodosta. Sen rikkoutuminen harvoin johtuu hänestä itsestään. Lapsella ei ole mitään vakuutusta sen varalle, että hänen pysyvä elämänmuotonsa hajoaa. Kukaan ei korvaa hänelle tapahtunutta vahinkoa.

● Sijoitus perhekotiin perustuu lapsen edun toteuttamiseen. Toisaalla lapsen omien vanhempien käsitys lapsensa edusta voi olla valla toisenlainen. Lapsi on riippuvainen myös biologisten vanhem-

pien tahdosta ja hyväksymisestä. Perhekodin vanhemmat työskentelevät tässä ristiriidassa. Lapsen luottamuksen saavuttaminen on vaikeaa, jolleivät hänen omat vanhempansa hyväksy sijoitusta.

● Aikuistuminen päättää perhekodin muodollisen vastuun lapsesta. Mitä se vaikuttaa hänen perusturvallisuuteen?

Hallintotyöläisen asia ei ole huolehtia siitä, miten perhekotiperheet yksityisen elämänsä järjestävät. Mutta lupa- ja valvontamennettelyn tarkoituksena on omalta osaltaan taata perhekotien toiminnan edellytykset sekä laatu sijoitettujen lasten hoidon sekä turvallisuuden toteuttamiseksi. Sijoitetut lapset ovat kotiutuessaan perhekotiin kokeneet liian monia ja liian kovia pettymyksiä ja epäonnistumisia, jotka syntyvät heistä riippumattomista tekijöistä. He kantavat myös aiheutonta syyllisyyttä haavoistaan. Heillä on oikeus sijoituessaan entistä ehjempään ja vakaaan lapsuuteen ja nuoruuteen. Viisaat perhekotivanhemmat työskentelevät kauaskantoisen suunnitelmallisesti myös siten, että he uusia lapsia vastaanottaessaan tietävät voivansa kasvattaa heidät aikuisiksi ennen eläkkeelle siirtymistään.

Perhekoti tarjoaa sijoitetuille lapsilleen uuden alun ja vaihtoehdon, joka antaa toivoa hyvästä elämästä ja oman elämänsä sankaruudesta. Se leinee perhekotienmotiivi sekä arvo - paras palkka hyvin tehdystä työstä.

Kristiina Hehku
Lääninsosiaalitarkastaja
Etelä-Suomen lääninhallitus

Koulutuksen kesto ja kohderyhmä

- ❑ Koulutus toteutetaan kolmessa osassa: **10.-11.03, 31.03.-1.04. ja 21.-22.04.2004**
- ❑ Koulutus on tarkoitettu ensisijaisesti vanhemmille, jotka ovat aloittamassa ammatillista perhekotitoimintaa ja uusille, max n. kaksi vuotta toimineille perhekotivanhemmille ja henkilöstölle. Koulutus toteutetaan min. 12 henkilöllä ja korkeintaan 20 henkilöllä.

Koulutuksen tavoitteet

Koulutuksen tavoitteena on 1) antaa tietoa sijoitetun lapsen/nuoren erityistarpeista ja näin tukea osallistujien omaa henkilökohtaista prosessia, 2) käsitellä ammatillisena perhekotina toimimiseen liittyviä erityiskysymyksiä.

Koulutusmenetelmät

- ❑ Työskentelymenetelminä ovat keskusteleva luennointi, elämykselliset harjoitukset sekä pari- ja pienryhmätyöskentely. Vuorovaikutuksellinen työskentelytapa mahdollistaa osallistujien tietotaidon hyödyntämisen.
- ❑ Koulutuksessa hyödynnetään mm. PRIDE-valmennuksen aineistoa
- ❑ Koulutus sisältää itsearvioinnin omista valmiuksista ja kehittämistarpeista perhekodin vanhempana.
- ❑ Koulutukseen sisältyy myös etätehtäviä

Kouluttajat

Antti Syrjänen ja Riitta Siekkinen sekä Tiina Hansen.

Antti on Lähtevän perhekodin vanhempi ja sosiaalityöntekijä.

Tiina on perhekoti Vakkiksen vanhempi.

Riitta on Pesäpuu ry:n kehittämisspäällikkö, sijaishuollon sosiaalityöntekijä ja työskennellyt lastensuojelulaitoksissa ja Jyväskylän kaupungin sijaishuoltoyksikössä.

Antti on myös SeniorPRIDE-kouluttaja, Riitta on Pride-kouluttaja. Tiina on Pride-kouluttaja koulutuksessa ao. ajankohtana.

Koulutuspaikka

Leiri- ja kurssikeskus Pöyhölä, Pöyhöläntie 72. Keuruu, www.nuortenkeskus.fi/poyhola.

Koulutusinvestointi:

Osallistumismaksu on 950 e/perhekoti (kaksi henkilöä). Maksu sisältää koulutusmateriaalin ja Pride-kirjan. Täysihoitomaksu kurssikeskuksessa n. 54 e /jakso (3).

Tiedustelut, lisätiedot ja ilmoittautuminen

Riitta Siekkinen, puh, 014-3322540, 040-8277522, sähköposti riitta.siekkinen@pesapuu.fi.

Sitovat ilmoittautumiset 31.01.04 mennessä oheisella lomakkeella. Lomakkeita voi myös tilata Pesäpuun toimistosta toimisto@pesapuu.fi tai puh. 014-3322500.

Koulutuksen teemat

AMMATILLISENA PERHEKOTINA TOIMIMINEN

Arvot. Ammatillisuus ja laatu perhekotitoiminnassa.

KIINTYMYKSEN SYNTY JA SEN EDISTÄMINEN

Kiintymys – kiinnittyminen. Sijoitettujen lasten kehitykselliset viiveet – kiintymys. Vanhemmuuskäsitteet.

MENETYSTEN KOHTAAMINEN JA NIISTÄ SELVIYTYMINEN

Menetysten merkitys. Suruprosessi. Surutyö – traumatyö.

TIIMITYÖ

Tiimityön käsite. Tiimityön haasteet lastensuojelussa

PYSYVYYDEN JA JATKUVUUDEN TURVAAMINEN SIOITETUN LAPSEN ELÄMÄSSÄ

Pysyvyyden ja jatkuvuuden määrittelyä; merkitys. Mitä voidaan tehdä pysyvyyden/jatkuvuuden vahvistamiseksi.

YHTEISTYÖ VANHEMPIEN KANSSA

Perhekodin rooli. Yhteistyön kehittäminen.

LASTENSUOJELU PROSESSIN JA LAINSÄÄDÄNNÖN NÄKÖKULMASTA

Lastensuojeluprosessi. Sijoitusprosessi.

PERHEKOTI: KOTI – TYÖYHTEISÖ?

Parisuhde työvälineenä. Omat lapset.

JAKSAMINEN

Itsestä huolehtiminen. Voimia arkeen.

KOULUTUKSESTA SAATUA PALAUTETTA:

- Auttoi ymmärtämään lasta paremmin. Antoi ammatillista varmuutta.
- Ei liian yksipuolista luentointia eikä kalvosulkeisia vaan hienoja vuorovaikutteisia harjoituksia.
- Asijärjestys, eteneminen oli loogista. Koulutusrakenne oli hyvin suunniteltu.
- Ilmapiiri oli hyvä ja kannustava. Keskinäinen kokemusten jakaminen tärkeää!

AMMATILLISTA PERHEKOTI-TOIMINTAA ALOITTAVILLE PRIDE-KOULUTUSTA

Pesäpuu ry on järjestänyt kahden viime keväänä, Oulussa 2002 ja Kuopiossa 2003, lastensuojelun ammatillisille perhekoteille suunnattuna ns. valmentavana koulutuksena Ammatillisen perhekotitoiminnan peruspilarit -koulutusta. Koulutusta rakennettaessa on kartoitettu lääninhallitusten ja Ammatillisten perhekotien liiton näkemyksiä ja toivomuksia ammatillisten perhekotien valmennus- ja täydennyskoulutustilanteesta.

Oulun koulutukseen osallistui 15 henkilöä; 6 jo toimivaa ammatillista perhekodin vanhempaa sekä 1 lupatyöskentelyn alla oleva pariskunta ja mukana oli myös Tiina Hansen, jonka kokemuksia

koulutuksesta toisaalla lehdessä. Kuopiossa toteutettuun koulutukseen osallistui viisi pariskuntaa.

Monet ammatillista perhekotia harkitsevat ja perustamassa olevat tahot/vanhemmat ovat olleet kiinnostuneita sijais- ja adoptiovanhemmille suunnatusta Pride-valmennuksesta, joka ei kuitenkaan sellaisenaan ole suoraan heille soveltuva. Lääninhallitusten ja Ammatillisten perhekotien liiton näkemysten pohjalta Pesäpuu ry lähti luomaan ammatillisille perhekoille soveltuvaa ja heidän erityistarpeita huomioivaa koulutusta, joka osin hyödyntää Pride-valmennuksen elementtejä ja teemoja.

Koulutuksessa käydään läpi sijoitetun lapsen/nuoren erityistarpeita sekä käsitellään ammatillisen perhekotitoiminnan erityiskysymyksiä. Koulutusmenetelminä käytetään perinteisen asiatiedon jakamisen lisäksi erilaisia menetelmällisiä harjoituksia ja välitehtäviä. Koulutukseen sisäl-

tyy myös kunkin perhekodin oma arviointiprosessi omista valmiuksistaan ja kehittämistarpeistaan, joka saadun palautteen mukaan on koette hyvin tärkeäksi. Saaduissa palautteissa koulutuksen sisällön kolme tärkeintä aihetta olivat kiintymäsuhteiden merkitys, menetysten ja surutyön teemat sekä lastensuojelulainsäädännön ja sijoitusprosessin tuntemus. Koulutus antoi myös mahdollisuuden ammatilliseen kehittymiseen ja kokemusten jakamiseen muiden kanssa.

Tulevistä koulutuksesta informoidaan lääninhallitusten kautta sekä Ammatillisten perhekotien liiton kautta.

Lisätietoa Pesäpuun toimistosta, puh. 014 3322 500, toimisto@pesapuu.fi, tai Riitta Siekkinen, puh. 014 3322 540, riitta.siekkinen@pesapuu.fi.

Riitta Siekkinen
Kehittämispäällikkö
Pesäpuu ry

AJATUKSIA PRIDE-KOULUTUKSESTA

Minulla oli mahdollisuus osallistua ammatillisten perhekotien liiton edustajana Pesäpuu ry: keväällä 2002 Oulussa toteutamaan perhekotien Pride-valmennukseen. Itselläni ei ollut aikaisempaa kokemusta Pride-koulutuksesta. Olin kuitenkin kuullut joiltakin perhekotivanhemmilta, että perhekotityöhön räätälöitynä kyseinen koulutus voisi antaa hyvän peruslähdekohdan perhekotivanhempain toimimiselle.

Oulussa toteutettu koulutus oli suunniteltu nimenomaan perhekotivanhemmille. Aluksi oli tarkoitus, että koulutukseen otettaisiin vain sellaisia perhekotivanhempia, jotka asuvat perhekodeissa. Kun tällaisia hakijoita ei löytynyt riittävästi, päätettiin koulutukseen hyväksyä myös

perhekotien vastuuhenkilöitä, jotka eivät asu perhekodeissa.

Koulutusryhmämme oli melko heterogeeninen sekä osallistujien ikäjakautumaan että työkuvaan suhteiden. Löysimme kuitenkin koulutuksen aikana paljon enemmän yhdistäviä kuin erottavia tekijöitä. Alkuaan sijaisvanhemmille kehitetyn Pride:n teemat olivat keskeisiä sisältöjä myös kaikkien osallistujien työtehtävissä, ovathan sijoitettujen lasten tarpeet samankaltaisia sijoituspaikasta riippumatta. Yhtä mieltä olimme myös siitä, että työn laatu ei ole niinkään ulkoisista rakenteista riippuvainen, vaan sijaishuollon tärkein työväline on aikuisen persoonallisuus.

Koulutuksen monipuolinen sisältö, kokeneet kouluttajat, avoin keskusteluympäristö ja toiminnalliset harjoitukset antoivat minulle kymmenen vuotta perhekotiäitinä toimineelle monia uusia ajatuksia ja oivalluksia. Parhaana antina itselleni pidin toiminnallisten harjoitusten

kautta saamaani kokemusta siitä, mitä erilaiset sijoitukseen tapahtumat saattavat merkitä sijoitetulle lapselle tai nuorelle. Heidän kokemuksellista maailmaansa on usein luentojen tai keskustelujen avulla mahdotonta tavoittaa.

Mielestäni olisi todella tärkeää, että perhekotitoiminnan aloittamista suunnittelevat henkilöt jollakin tavoin selvittelisivät omia valmiuksiaan kyseiseen haastavaan työhön. Kaikkien osapuolten edun mukaista olisi, että heillä olisi mahdollisimman realistinen kuva perhekotitoiminnasta. Itse monia erehdyksiä ja virheitä tehneenä olen tänään sitä mieltä, että jonkinlainen esim. Pride:n kaltainen valmennus olisi hyvä asettaa ehdoksi perhekotitoiminnan aloittamiselle ainakin sellaisille henkilöille, joiden sijaishuollon työkokemus on vähäistä.

Tiina Hansen
perhekoti Vakkis

REILU TUSINA TYÖVUOSIA JA SITTEN PALKKAPÄIVÄ

Tulimme keväällä 1990 Keuruulle ja työstimme alkuun perhekodin Huhkojärven rannalle innokkain, jopa ruusuisinkin toivein ja oletuksin. Huomataksamme ajan kuluessa, etteivät toiveet ja luulot aina toteudu, josta kiitos kaikille enkeleille!!!

Tarkoitan esimerkiksi seuraavaa toivetta (otettakoon huomioon, että olimme entisiä silloisen vanhakantaisen poikalaitoksen työntekijöitä): "Saisimmepa 4-6 poikaa, lähes samanikäisiä..." No, elämä antaa anteeksi nuorelle innokkaalle ja toimii omien nuottiensa mukaan, josta seurasi tyttöjä ja poikia sekaisin, eri-ikäisiä tyttöjä ja poikia, mikä taas antoi mahdollisuuden perheenomaiseen yksikköön.

Kaiken kaikkiaan elämä on ollut vaiherikasta.

Elämä on ollut hurjaa vauhtia kiittävä vauhtipyörä: Kunnes huomasimme mahdollisuuden viettää juhlaa 12-vuotisen taipaleen puitteissa! Mutta miten? SUKUJUHLIEN merkeissä oli yksi nopeasti heitetty ehdotus. Kenen suku tai keiden? Perhekodin, joka oli taivaltanut hengissä kaksitoista vuotta.

Ajatus tuntui mahdottomalta, kuinka saada kaikki yhtä aikaa kasaan, tulisivatko kaikki ja... monenlaisia kysymyksiä sateli mieleen.

Vaan ihmettelyllä ei edetä - siis toimeen. Suunnittelimme kutsukortin laittaan siihen kaikkien siihen asti talossa vakituisesti asuneiden valokuvat ja paljon muuta kivaa sekä tekstin: Rakkaalla lapsella on monta kotia, teillä esim. yksi Keuruulla: Tervetuloa sukkokokoukseen 10.-11.8.2002 Jamanpäähän! Kut-

suimme kaikki 17 tenavaa siippoineen ja omine tenavineen.

Sitten alkoi jännitys siitä, ketkä mahdollivat päästä tai haluavat tulla. Voitteko uskoa - kaikki tulivat! Kolme puolisko ei päässyt paikalle (2 x työeste, 1 x armeija), muuten kaikki!!!! Uskomaton fiilis nähdä kaikki siinä nenän edessä - kaikki ikäryhmät. Meitä oli paikalla yhteensä yli kolmekymmentä henkeä samassa talossa ja mahduimme kaikki asumaan sulassa sovussa. Kiitos kauniiden kesäpäivien ja Maken rakentaman suurperhemallisen grillikatoksen pystyimme ruokailemaan ulkona! Tosin viis ruokailusta (jossa olemme hyviä) tärkeintä oli yhdessäolo ja se, ettei ollut sittenkään ahdasta, koska kaikki olivat omaa väkeä. Uskon, että tapaamisemme oli mieletön juttu kaikille: sille, joka on ollut kodin ensimmäinen lapsi aikoinaan. Sille, joka oli tullut viimeisenä, lapsenlapsille. Mutta ennen kaikkea me

"vanhukset" olimme tapahtuman jälkeen pitkään jalat irti maasta!

Tulee paljon huutomerkkejä ja aiheesta: me olimme kaikki vielä hengissä ja lisää odotettiin (lapsenlapsia on syntynyt tapaamisen jälkeen kaksi lisää). Halusimme kaikki olla paikalla ja meillä oli mukava! Meillä on iso perhe ja oikeasti sen tapahtuman tiimoilta ja jälkeensä ei muusta voi puhua. Tosin tämä perhe on teettänyt töitä ollakseen niin kasassa ja niin tärkeä, eikä voi sanoa, että Malm ja Sieppi olisivat vuosien saatossa paljon nuortuneet. Mutta on kannattanut pitää kiinni erästä alun haaveesta: PIENI KODINOMAINEN YKSIKKÖ! Se on taa-tusti ollut rankka haave, mutta jos jäädään henkiin ollaan saavutettu paljon!

Olemme suunnitelleet jatkaa vielä hieman, vaan alkää olko huolissanne - ymmärrämme jo ajoittain haaveilla elämästä perhekodin jälkeen, muttei ilman henkistä perhettä. Voimia teille uudet ja vanhat toverit kautta maan. Tästä työstä saa mahtavan rajun henkisen palkan! Me saimme ison sellaisen 10.-11.8.2002!

Hyvää elämää kaikille - huolehtikaa itsestänne!

Keuruun perhekodin väki

JOHAN OLII SUKUKOKOUS!

Meillä oli kesällä sukukokous. Ei mikään sellainen, johon tultiin ajatellen: "No käydään nyt äkkiä kääntymässä, etteivät pääse unohtamaan. Varsinkaan se rikas vanha täti..." (Täytyy myöntää, että edellinen on ehkä turhan kärjistettyä!) Pointtina oli se, ettei meille tultu vain velvollisuuden tunnosta, vaan jostain ihan muusta syystä. Se mikä meidän sukukokouksesta teki erikoisen oli, että se oli Perhekodin sukukokous. Siellä olivat kaikki (siis KAIKKI!) entiset ja nykyiset lapset ja osalla oli puoliskot ja omat lapset mukana. Aika iso poppoo.

Otin asiakseni soitella osalle ja kysellä tuntemuksia näin jälkeensä. Kutsut tulivat hyvissä ajoin kaikille ja nostattivat hymyn huulille. "Ihania, kun haluavat koota kaikki yhteen" Siitä alkoi sitten odotus. "Ketähän kaikkia sinne tulee? Mitähän kellekin kuuluu?"

Viimein viikonloppu tuli. Kotona tuihuttiin ja laitettiin paikkoja kuntoon, sijaistiin petejä, laitettiin ruokia yms. Pörräka tuli pienissä erissä pitkin päivää.

Illalla istuttiin rannassa grillillä ja muisteltiin menneitä. Jokaisesta löytyi joku hauska juttu kerrottavaksi. Siinä aika kului kuin siivillä ja kaikilla tuntui olevan hauskaa. Minulle heräsi kysymys: "Mitä jos en ikinä olisi muuttanut tänne?" Kysyinkin tätä osalta. Kaikki tiesivät, että Perhekoti on vaikuttanut valtavasti meidän kaikkien elämään. Mutta se, että sitä ei olisi... Toiset eivät tieneet, missä olisivat nyt ja miten heillä menisi. Toiset eivät edes uskaltaneet ajatella sitä. Kyselin myös sitä, mikä on kenekin mielestä muuttunut ja mikä pysynyt samana. Vastaukset voi tiivistää seuraavasti: Paljon on muuttunut vuosien saatossa, mutta tärkein on pysynyt samana: tunnelma. Näissäkään juhlissa kenenkään ei tarvinnut tuntea itseään ulkopuoliseksi. Kaikki tunsivat tullessaan heille rakkaaseen ja tärkeään paikkaan - paikkaan, jossa heitä rakastettiin. Kotiin.

- Paula -

**AMMATILLISTEN PERHEKOTIEN LIITON
KEVÄTLIITTOKOKOUS PIDETÄÄN
21.-22.4.2004 KUOPIOSSA
KYLPIÄHOTELLI RAUHALAHDESSA.**

Kokouksen yhteydessä pidettävien luentojen aiheena on mm. jälkihuolto. Toivomme taas runsasta osanottoa, joten varatkaa aika kalenteriinne ja tervetuloa huhtikuussa joukolla rauhoittumaan Rauhanlahteen!

PERHEKOTIIN SIJOITETTUIJEN LASTEN TERAPIOIDEN KUSTANNUKSISTA

Julkisuudessa on käynnistynyt keskustelu lasten ja nuorten terapiakustannuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön kunnille osoittamat jatkuvasti suurenevat taloudelliset resurssit eivät ole tuottaneet toivottua tulosta palvelujen järjestämisessä kuntalaiselle. Eräässä TV-keskustelussa Sinikka Mönkäre korostikin näkemystä, jonka mukaan mielenterveyden häiriöt tulisi nähdä tasavertaisina muiden terveydellisten ongelmien joukossa. Esille ei ole noussut kuka maksaa esim. jonkin hematologisen sairauden hoidon.

Perhekotityön vinkkelistä ja lapsen näkökulmaan paneutuen nousee huolenaiheeksi epävarmuustekijöiden vaikutukset terapiaan sitoutumisessa. Käytännön työssä joidenkin tapausten perusteella näyttäisi jo siltä, että monella tavalla terapioiden kyseenalaistava ilmapiiri näkyy lasten ja nuorten mielipiteiden muodostamisessa omaan terapiaan. Perhekotihoidossa olevat lapset ovat joutuneet menettämään paljon hyvää ennen sijoitusta, minkä takia hyvää tuottavasta terapiastakin on luopuminen on herkempää.

Tämän vuoden loppupuoliskolla KE-Lalle jätettyjen terapiahakemusten kielteiset päätökset ovat nostaneet esille perhekotien vastuun terapioiden kustannuksista. Pääsääntöisesti monet kunnat ovat maksaneet terapiat. Kuitenkin joissakin tapauksissa viranhaltijat ovat sitä mieltä, että perhekotihoito sisältäisi myös terapiat joidenkin suurten laitosten tapaan. Tässä tilanteessa erityisen tärkeäksi nouseekin, että kuntien kanssa tehtävissä sopimuksissa on määritelty selkeästi, että erikoissairaanhoidon ja terapiakustannukset eivät sisälly perhekotihoitoon. Tämä menettelyä puolustaa perusteltu hintanäkemyks. Tällöin ei ole vuorokausihinnassa tarvinnut varautua mahdollisiin terapiakustannuksiin, jolloin viime kädessä kunnat säästävät menoissaan.

Vaikeasti laskettava mutta varma asia on, että ajoissa annettu terapia koituu myös yhteiskunnallisesti ajatellen säästökseksi puhumatta kaan lapsen elämänlaadun

kohoamisen henkilökohtaisesta merkityksestä. Ammattieettisenä perusvaatimuksena meidän perhekotivanhempien tehtäväksi jää vastata siitä, että lapset saavat heidän terveydentilansa edellyttämän asianmukaisen hoidon. Kustannuksista vastaa sopimuksen mukainen taho.

Oili Koramo

JÄSEN! MUISTATHAN, ETTÄ OSOITTEESTA

www.apkl.fi

LÖYDÄT NOPEASTI KAIKKI JÄSENPAVELUT.

TIUKKAA VÄÄNTÖÄ PERINTEISESSÄ SÄHLYTURNAUKSESSA!

Osallistujat olivat:

Isänpäivän aattona kokoontui yksitoista joukkuetta perhekotien väliseen sählyturnaukseen Porvooseen Kokonhalliin. Turnauksessa oli kaksi sarjaa, joista hiukan vakavammassa sarjassa oli kuusi ja kevyemmässä sarjassa viisi joukkuetta. Kevyemmän sarjan (2) joukkueiden ikäraakenne oli nuorempi kuin ykkössarjassa.

Tiukan alkussarjan jälkeen 1. sarjan pronssiottelussa pelasivat vastakkain Vanhakallion ja Kotirinteen perhekodit, joista Vanhakallio oli vahvempi luvuin 5-3 ja vei pronssin Helsinkiin. Kultaottelussa kohtasivat Haukanhovi & Riekin ja Kuusniemen perhekodit. Voiton nappasi viime vuoden tapaan Haukanhovi & Rieki selkein 6-2 luvuin.

Kevyemmässä sarjassa jyräsi Turulan perhekoti, joka ei hävinnyt yhtään ottelua sarjassaan. Loppuottelussa se kohtasi perhekoti Tuikkeen, jonka voitti 5-2 luvuin. Pronssista kamppailivat Olliverin ja Isoniemen perhekodit. Isoniemen perhekoti voitti pronssin selkeästi luvuin 11-5.

Kiitos kaikille osallistujille ja onnea voittajille. Suuret kiitokset myös turnauksen järjestelyistä vastanneelle Koiviston Perhekodille. Ensi vuonna pyrimme järjestämään turnauksen Tampereen seudulla.

1. Sarja
Pk Peura
Pk Haukanhovi & Rieki
Pk Vanhakallio
Pk Valo
Pk Kuusniemi
Pk Kotirinne

2. Sarja
Pk Turula
Pk Olliver
Pk Koivisto
Pk Isoniemi
Pk Tuike

Yläkuvassa poseeraa ykkössarjan voittoisa Haukanhovi & Rieki -joukkue. Alakuvassa "kevyemmän" sarjan voittanut Turulan perhekodin joukkue.

INTERNETSIVUT TOIMIVAT JA PALVELEVAT OSOITTEESSA **www.apkl.fi**

Informaatiota ja tietoa

Liitollamme on hyvin toimivat kotisivut. Kävijöitä sivuilla on paljon. Siellä on runsaasti tärkeää tietoa meille kaikille.

Jäsenperhekodit yhteystietoineen on myös luetteloitu sivuilla.

Vapaat hoitopaikat markkinointiin

Kotisivulla on jäsenperhekotien käytössä myös erittäin toimiva vapaiden paikkojen markkinointi. Tiedot vapaista paikoista toimitetaan jäsenpalveluumme (miel. sähköpostissa) osoitteeseen tai puhelimitse (03)5898 880.

Paikat päivitetään sivuillemme 2 – 3 päivän kuluessa tietojen saapumisesta meille. Kunnat käyttävät ahkerasti sivuja

vapaiden paikkojen etsimiseen, joten tämä jäsenetu kannattaa hyödyntää.

Keskustelu- ja kalenterisivut jäsenille

Sivuilla on myös jäsenien keskustelupalsta ja kalenterisivu, joita kannattaa niinikään ahkerasti käyttää. Keskustelupalstan tunnus ja salasana on lähetetty perhekodeille. Jos ne ovat kadonneet, niitä kannattaa kysyä jäsenpalvelustamme.

Tutkittua tietoa perhekodeista

Sivuilla on luettelo erilaisista tutkimuksista sekä kirjallisuudesta, jota jäsenet voivat veloituksetta meiltä lainata. Lainaussyynnot jäsenpalveluumme.

TULEVIA MERKKIPÄIVIÄ VUONNA 2004

Perhekodit 10 vuotta

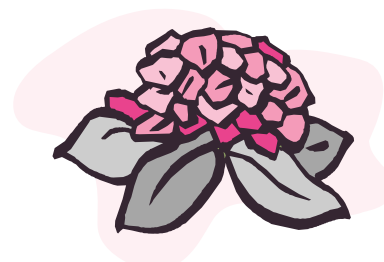
Perhekoti Peukalainen
Perhekoti Vakkis
Vehmaskoti
Perhekoti Kieppi

Perhekotivanhemmat

60 vuotta
Mirja-Liisa Kotilainen
Raimo Riipinen

50 vuotta
Maija Jakkula
Seppo Jyrkkä
Kari Karomäki
Paavo Koivisto
Tuula Mäenpää
Antti Pöllänen

40 vuotta
Päivi ja Tahvo Anttila
Jyrki Halttunen
Kaisa Höglund-Ollikainen
Anna Kosonen
Kimmo Panula
Pasi Riekk

ONNEA PERHEKOTI JYRKÄN VÄELLE!

Saavutitte perhekotitoiminnassa kymmenen vuoden virstanpylvään vuoden 2003 aikana. Perhekotivanhemmat Kaija ja Seppo Jyrkkä valittiin vuoden yrittäjiksi Hämeenkoskella. Tämä taitaa olla ensimmäinen perhekodin saama kunnianosoitus yrittäjyyden saralla. Onnea.

UUSIA JÄSEN- PERHEKOTEJA

Liittomme jäseniksi on tänä vuonna hyväksytty seuraavat perhekodit:

- Ala-Siuruan perhekoti, Eija ja Reino Turpeenniemi, Pudasjärvi
- Perhekoti Hanhikaari, Taru ja Tuomo Paananen, Oulu
- Perhekoti Kolumbus, Seija ja Erkki Heinonen, Suomussalmi
- Perhekoti Veitikka, Anne ja Kari Kalliokoski, Veteli
- Vuorenholman perhekoti, Pirkko ja Matti Hemming, Vesanto
- Perhekoti Pöyhönen, Inka ja Sauli Pöyhönen, Hämeenkoski
- Perhekoti Onnentupa, Reija ja Taisto Virkkunen, Tuusula

LAKINEUVON- TAA JÄSENILLE

Liitto on tehnyt sopimuksen lakineuvonnasta Tapio Rädyn kanssa. Sopimus kattaa alustavan selvitystyön. Sekä jatkotoimenpiteet että pidemmälle menevät selvitykset jäävät perhekotiyrittäjän kustannettaviksi.

Jos siis perhekotisi tarvitsee lakineuvontaa, voit ottaa sähköpostitse yhteyttä Tapio Rätyn ja jättää hänelle yhteystietosi (myös sähköpostiosoite) ja lyhyesti ongelmastasi. Hän ottaa sinuun myöhemmin yhteyttä.

TAPIO RÄTY
E-mail: tapio.raty@kolumbus.fi

Lisätietoja liiton jäsensivuilla.

Rauhaa Joulunaikaa ja Hyvää Uutta Vuotta 2004

10 vuotta laatua
lastensuojeluun

KOTISIVU
www.apkl.fi

Liiton esittely, periaatteet,
laatumäärittelyt, vapaat hoitopaikat
työryhmien toiminta.

Vapaiden paikkojen ilmoitukset mielellään
sähköpostitse kunkin kuun 4. päivään mennessä
osoitteeseen: vappu.maattanen@apkl.fi

Puheenjohtaja

Pertti Ollila
Puh. (014) 633 122
pertti.ollila@apkl.fi

Sihteeri

Paavo Koivisto
Puh. (019) 580 098
paavo.koivisto@apkl.fi

Toimisto- ja jäsenpalvelut

Vappu Määttänen
Puh. (03) 589 8880
vappu.maattanen@apkl.fi

Tiedotus

Työryhmä
Matti Kosonen, varapj.
Puh. (03) 376 3377
matti.kosonen@apkl.fi
Risto Kuoppa
risto.kuoppa@apkl.fi

Koulutus

Työryhmä
Tiina Hansen
Puh. (02) 841 4147
tiina.hansen@apkl.fi
Oili Koramo
oili.koramo@apkl.fi
Antti Syrjänen
antti.syrjanen@apkl.fi

Alueellinen laatutyö

Työryhmä
Riitta Riekkö
Puh. (014) 310 1405
riitta.riekki@apkl.fi
Marika Jensen
marika.jensen@apkl.fi
Petri Turula
petri.turula@apkl.fi

Talous

Kimmo Maanselkä
Puh. (015) 510 610
kimmo.maanselka@apkl.fi